

Landskap: Småland. Upptecknat av: Oscar Carlsson  
 Härad: Sunnerbo Adress: Tiakölna, Göteryd.  
 Socken: Göteryd., Berättat av "äldre personer"  
 Uppteckningsår: 1932 Född år i

|                                               |      |
|-----------------------------------------------|------|
| Uppteckningen rör                             |      |
| Sågner om Göteryds kyrkklocka, som skall vara | sid. |
| sänkt i den s.k. Gölsjön.                     | 1    |
| Berättelser i samband med byggningen av den   |      |
| nuvarande kyrkan i Göteryd.                   | 2    |
| Om begravningar.                              | 3    |
| (Varsel.) Spökeri.                            | 5    |
| Om kapellkällan i Havängen.                   | 7    |
| Ordspråk.                                     | 8    |
| Gåta.                                         | 9    |
| Om en lantmätare, som "gick igen".            | 10   |
| Mjölkhare.                                    | 11   |
| Gamla ordspråk.                               | 12   |
| Om älvaspelmän.                               | 13   |
| Arvid - en skojare.                           | 14   |
| Förteckning över gamla inventarier i ett hem. | 17   |
| En trollkunnig gubbe.                         | 18   |

|                                                                                        |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Lantvärnssoldat God.                                                                   | 19 |
| En saga om bonden och djävulen.                                                        | 20 |
| Om en gubbe, som skaffade tillbaka stulet,<br>botade djur m.m.                         | 21 |
| Musse Hägglöpare och en illmarig skräddare, som<br>lurade major Hammarberg på Askenäs. | 23 |
| "Tvistalasse" - ett gammalt original.                                                  | 25 |
| Petter Nämndeman, som tände sin pipa med endalrar.                                     | 27 |
| En berättelse om renhornet och "Skyttamassen".                                         | 28 |

4767

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Lektor H. Rosén.

Som svar på Eder skrivelse av den 24 dennes får jag meddela. På grund av den korta tid jag har till förfogande kan jag ej meddela så mycket som svar på Edra frågor, man behöver nämligen tid på sig för att förfråga äldre personer. Om Ni vill kan jag ju sända in uppteckningar sedan?

Jag skall nu på bästa sätt besvara några av Edra frågor.

4767

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV  
—\*—

Jag insänder härmed några uppteckningar, som jag ordnat och uppskrivit efter bästa förmåga. Jag har uppfattat det av äldre personer här i nejden.

I hopp om att dessa rader bli till nytta har jag äran teckna

Högaktningsfullt

Oscar Carlsson, Tiakölna

Göteryd.

född d.16/10 1906.

P.S. Jag får framföra mitt hjärtliga tack till föreningen för det bokpris som jag fick 1930.

Min adress var då Ekenäs.

Småländ  
Smålands län  
Göteryd sn  
uppt. år 1932

uppt. av Oscar Carlsson  
Göteryd, Göteryd  
4767

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Sägnen om Göteryds kyrkklocka, som skall vara sänkt i den s.k.  
Gölsjön.

1

En sägen förtäljer att en av Göteryds kyrkklockor skall vara sänkt i Gölsjön. Det omtalas, att några stycken har försökt att taga upp den. De som skulle taga upp den skulle använda tvillingstutar att draga upp den med, och fick de inte säga ett ord när de drogo upp den. Ja, allt gick bra tills de fått den upp till vattenytan - "det bör anmärkas att här finns gyttjebotten, samt djupa vatten", Då tyckte de att prästgården brann. Därför måste de skynda till prästgården och låta klockan vara. Men när de kommo till prästgården var allt väl.

En berättelse går att när Göteryds nuvarande kyrka skulle byggas, så skaffade man sig ett par tvillingstutar, som sattes för en vagn eller släpa, varpå den första stenen var lastad. Sedan fick dessa gå vart de ville och där de stannade skulle kyrkan stå. Det påstås också, att de stannade där kyrkan nu står.

4767

Berättelser i samband med byggningen av den nuvarande kyrkan i Göteryd.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

2

Nedanstående berättelse har min morfar berättat och den skall vara sann.

Det var under den nuvarande kyrkans byggande, de höll på med att sätta upp spanterna. Min morfar var då en 9 år. Han hade följt med en gammal man ut ut på Rönningen för att fiska eller meta. När de varit ute på sjön hörde de ett väldigt brak eller dån. Han omtalade att byggmästaren av slarv ej fäst ett enda par spanter . När därför ett par föll, slog det ner fler. Att dessa slogs sönder kan man lätt förstå. Man fick sedan förstärka dem med järn. Här har funnits en brudkrona av gammalt silver, men var den här blivit av vet jag inte.

Predikstolen i den gamla kyrkan kastades ut i kyrkstallen där den blev liggande . Till sist höggs den sönder till ved. Den skulle vara mycket vackert utskuren och smidad, varför om den funnits nu, hade den varit mycket värd. Detta berättas av en nära 80 årig man som har sett den.

Om begravningar.

Varsel. Om katten läg med golvtiljan och sträckte ut fötterna, så betydde det snart dödsfall i huset. Likaså om ugglor skrek eller hunden skällde på nätterna.

I varje by fanns vanligtvis en äldre gumma, som tvättade liket. Det skulle tvättas grundligt. Var det en man skulle en manlig vän, ibland sonen i huset raka den döde. Härför fick han den dödes rakkniv.

Likbeklädnaden bestod av följande: för den manlige, vita strumpor, byxor sydda av lakan e. dyl., och vit skjorta, sist lades ett lakan om den döde som gick upp till armarna. Dessa skulle ligga ovanpå. Till underlag i kistan lades hyvelspån. Den som gjorde kistan sände det med i den. När man klädt den döde lästes en bön samt sjöngs en vers av någon psalm, så så lade man en psalmbok på bröstet, en ull- eller vanlig sax ovanpå locket, Dessa skulle skydda för trolldom o. dyl. Här finns äldre personer, som lägger bok och sax på liket än, men det är sällsynt.

Alla kläddes visst inte på samma sätt. Kistan gjordes av en snickare eller kistmakare. Den gjordes helst av fur.

Kyrkogården.

Alla delar av kyrkogården ansågos inte lika förnåma. På den vänstra främre hörnan räknat när man kommer från stora ingången begravdes självmördare och mindre ansedda personer. Det förtäljes, att stortjuven Tullberg, som stal här i Göteryd, "han skulle vara förklarad fågelfri", skall ligga begravnen där. Liket fördes ut genom den vanliga dörren. I forna tider bär man liken till kyrkogården, vilket var besvärligt då man ibland hade en och en halv mit till kyrkan. Liket bars på härför avsedda bärar av fyra man. Armarna på bären var utskuren för att den ej skulle glida av axeln. När det var långt och det var snöigt och besvärligt, gick man in i närliggande hus och bad om hjälp för att bärarna blevo uttröttade, fastän de voro flere som bytte med varandra. Det ansågs för en chikan att köra liken. Odöpte eller dödfödda barn, innan dessa begravdes skulle dop förrättas. Detta kunde visst göras av vem som helst, s. k. nöddop, vilket ju kan ske än i dag. Självmördare fick ej bäras genom någon av gångarna, utan fick bäras över kyrkogårdsmuren vid den vänstra hörnan, där de skulle begravas. De skulle visst jordfästas ute.



4767

Varsel.

I Fagerhult n:r 2 fanns lång tillbaka en man som hette Carl Isak. Efternamnet har jag inte fått reda på. Han var visst litet sträng vid sin hustru, varför denna gömde undan litet för sin man bl. a. pengar. Efter hennes död uppstod en del mystiska ljud om nätterna, såsom knackningar i dörren o.dyl. Över ugnen fanns i gamla hus en liten urholkning, där man satte en del saker.

De sökte över hela huset många gånger. Till sist fann de en liten träask, där över ugnen, som innehöll pengar och efter den dagen blev det tyst i huset. Kyrkoherde Selligren skall ha yttrat följande, en dag när han varit borta på någon förrättning, och var därför lite drucken. Han gick en genväg ifrån Hultet mot prästgården. Detta var på kvällen, när han gått ett stycke mötte han ett varsel, var, har han visst inte yttrat. Sedan gick han dit två kvällar å rad. Då var han nykter. Sista kvällen talade han med det, men vad som yttrades sade han aldrig.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

5

4767

(Tillägg till första frågan.)

När någon död sattes ner i graven och grus och sten rasade ner, sådes det, skulle snart komma någon efter i huset.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

6

4767

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

7

Om kapellkällan i Havängen.

Ifråga om källor känner jag ej fler än prosten Rydeman uppgivit. Berättelser om dessa kan jag möjligen få fatt på i framtiden.

Min morfars far hittade pengar i kapellkällan i Havängen när han rensade den. Han ägde nämligen gården som den ligger på då. I Bärshult, där Johan Andreassons hus ligger skall ha funnits en fin ättagrav. Den skall vara fyra alnar lång. Sidostenarna skulle varit i ett stycke. På den ena ädstenen skulle ett hål vara urholkat precis som efter ett huvud. Förre ägaren Carl Johan Svensson byggde huset där graven låg. Han förstörde då graven, samt tog de fina stenarna till källare. Det omtalas att han hade ingen framgång sedan, utan det gick bakåt för honom,

Prosten Rydeman vet visst inte om denna grav.

4767

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

8

Ordspråk.

Det gick an för far att gifta sig , för han hade mor, men jag får taga oskyld.

(Detta rytttrades av en pojke, som skulle gifta sig. Det var någon som sade till honom om han inte skulle gifta sig snart.)

Det suggan bryter får grisarna gottgöra.

Bonden var ej glad mer än två gånger om året, när skräddaren kom och när han gick, det var på den tiden när skräddaren gick omkring och sydde.

Den, som blir ifrån kyrkan söndagar tre vill kyrkan aldrig mera se.

4767

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

9

Gåta.

Vilka äta mest, de vita eller de svarta fåren?

De vita äta mest för här finns fler vita än svarta.

( Jag sänder här några uppteckningar utom det Ni frågat efter.

Dessa har jag uppfattat sedan jag sände in de förra.

Högaktningsfullt

Oscar Carlsson , Tiakölna, Göteryd.)

Småland  
Smålands  
Götaland  
1772-1932

4767

En lantmätare som gick igen!  
Ben Carlsen  
Berättelse

Om en lantmätare, som gick "igen!"

Transkriptionsmaterial

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

10

En lantmätare hade delat upp en gräns till Askenäs och troligtvis inte gjort detta rätt, för det går en sägen om honom, att han gick där efter sin död, på nätterna och stakade ut gränsen. En natt hade en lantmätare satt sig att äta sin medhavda mat. Han hade satt sig precis där gränsen gick fram. På den tiden hade de s.k. smöraskar att förvara smörret i. När lantmätaren gick fram satte han sin "stake", som brukar användas, när de går upp linjer, i lantmannens smörask. "Är det rätt", sade lantmätaren. "I sjutton är det", du sätter den ju i min smörask", yttrade mannen.

Anders. Frånberg's l. handb. f.  
Småland  
Summerbo.  
Götter  
1929

4767 *ypst. Ovan Cookson*  
Mjölkhare. *Beh. av äldre personer*

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

11

En man härifrån orten var på resa norrut eller gående rättare sagt. För det är så länge sedan, så här fanns ingen järnväg då. Och måste för den skull söka logi borta på nätterna. En natt hände något märkvärdigt. I rummet där han låg, stod en stor kittel, som var tom. Bäst han låg och sov vaknade han av något misstänkt ljud. När han såg upp, fick han se en hare, som sprang fram till kitteln och kräkte ut mjölk och så höll han på tills kitteln blev full.

4767

Gamla ordspråk.

Den, som kramar handen så hårt, så att ingenting kommer ur den får heller ingenting i den.

Det som lätt fås, skall i sorg förgås.

Högfärden skall gynnas, om så strumpebanden skall ersättas med bast.

"Det tog fint", sade pojken, när han skar sig i magen.

"Får vi se på väven", sade blinda Lena.

När det regnar på prästen, så droppar det på klockaren.



4767

Om älvaspelmän.

Jag vet ingen, som kunnat spela älvadansen, men hur den skulle göra, som ville lära sig att spela den, har jag hört omtalas. Han skulle själv göra sin fiol, sedan skulle han placera den under ett brovalv på någon äbro, på natten, Sedan skulle han hämta den senare, å då gällde det att taga rätt, för där var två fioler. Fick han fatt den rätta, kunde han spela älvadansen. Det omtalas, att han kunde inte sluta att spela, när han kommit riktigt igång, utan någon fick skära av strängarna.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

13

4767

Arvid - en skojarare.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

14

Det berättas, att denne var en man med sinne för humor och full med upptåg, varför han lurade många. En gång hade han utlovat en stor penningssumma till den byggmästare, som kunde bygga ett sånt hus eller bo, som han hade hemma på sin gård. Han bestämde därför en dag, som de skulle träffas. Den bestämda dagen kommo flera byggmästare från många orter. När de ätit middag, gingo de ut för att se på byggningen, och då visade Arvid dem ett skatebo, som var i ett träd på gården. Ingen av dem kunde bygga ett sånt bo och deras ilska var stor för att de blivit lurade. Det var visst inte långt ifrån, att han fått stryk. En annan gång sände han bud till alla skräddare, som ville komma, så skulle han lära dem ett gott råd, som skulle spara tid och vara fördelaktigt. De skulle kunna sy en kostym mycket fortare än vanligt. Den bestämda dagen kommo många skräddare till honom för att lära sig konsten. Denna gång kröp Arvid upp i ett träd, för att vara säker för stryk. Därvid yttrade han: "Jag ger er rådet att slå knut på tråden, så att ni slipper taga det första stycket för-

4767  
gäves. Skräddarnas raseri kan lätt tänkas.

En annan gång kom länsmannen dit och skulle driva in skatten. Då tog Arvid fram en massa rundstycke. Då skatten inte var liten, kan man tänka att det var många pengar. Länsmannen fick hålla på hela kvällen med att räkna pengar. När han slutat sade Arvid: "Ja, jag har större pengar, men jag ville ändå ha dem räknade, å då är det bra att hava gjort det. Efteråt bjöd han länsmannen på soppa. När han ätit frågade han länsmannen vad han tyckte om soppan, och vad han trodde den var kokt av. "Den var bra", sa länsmannen. Men vad den var kokt av visste han inte. "Jo", sade Arvid, "den var kokt på aderton könsdelar från suggor."

En gång hade han varit på Älmhults "marken" och sålt ett par stutar. Därför hade han en töm med sig hem. Han tog vägen om Delaryd hem. När han kom till Kölaboda skog, band han tömmen om två stenar. Dessa stenar ligger var sin sida om vägen och kallas än idag "Arvids stutar". Då han kom till Delaryd bjöd han ut sina stutar till flera personer. "Men", sade han, "jag bänd dem i Kölaboda skog, för de voro så ostyriga, så den, som köper dem får hämta dem där. Till sist var där en som köpte dem av honom för ett obekant pris. När mannen kom och hämtade dem blev han inte lite snopen. Hans hustru och han skulle bevista en begravning en gång. Därför hade hon bakat en ostkaka, som de skulle hava med till förning. Hon hade därför svept en duk om formen och satt in den i ugnen. En dag tog Arvid

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

15

4267  
och åt upp ostkakan. Sedan gjorde han sina behov i formen och satte in den i ugnen igen. - Det omtalas, att han suttit fången i Hamneda kyrktorn för något brott, som han gjort. Det berättas, att han skulle halshuggas för ett svårt brott, som han gjort. När de förde honom till stupstocken sade han: "Vänta lite, jag tyckte jag hörde min grå mähr (vråna) gnägga!" De väntade litet, och om en stund kom hans hustru ridande på hans grå mähr. - Hon hade varit hos konungen och fått honom benådad.

Det berättas om honom följande: En gång skulle han köra in råg. Det såg ut att bliva regn, men Arvid svor på, att han skulle hava in rågen innan det började att regna, men det blev annat av för Arvid. Först gick "okel" sönder, sedan började det att regna. Då svor han på vår Herre, att en kärve skulle han hava torr in, Han tog därför en kärve under tröjan och sprang mot hemmet, men hur det var, så kom han att snubbla och föll i gödselpölen, så att den kärven blev också våt.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

16

Förteckning över gamla inventarier i ett hem.

I mitt hem finnes följande gamla saker:

En snusdosa av silver, tillverkad år 1831.

En klockkedja av silver tillverkad år 1821.

Ett tennfat, som bär årssiffran 6 årsbokstaven är utsliten.

Ett litet väggskåp, som har årtalet 1821.

Vidare finnes en gammal träsadelt, utan ärtal.

En åderbill av järn, som är till att tråda på ådret.

Under Askenäs finns en gammal torparstuga, som skulle vara lämplig till fornminnesstuga. Den är täckt med torv. Invändigt går taket upp till takåsen. Den står nu obebodd, varför den far mycket illa och sannolikt kommer att ruttna ner. Den äges av en gammal torpare som gärna vill sälja den. Jag skriver detta, ifall någon fornminnesförening vill inköpa stugan.

4767

En trollkunnig gubbe.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

18

Falk var en gammal knekt, som levde i början på adertonhundratalet. Han var i tjänst hos någon Hammarberg på Askenäs, vilken var en sträng man. Falk hade förfelat sig på något sätt, och skulle härför slita spö. När han fått mycket spö på den ena sidan vände han den andra till och yttrade, att han kunde få lite på den sidan också. Men då fattade majoren misstankar och förbjöd demsatt slå vidare. När Falk kom hem tog han ut sin uniformskappa samt började piska den värre, och det berättas, att varje slag han slog träffade majoren, vilken skrek och jämrade sig för varje slag. Till sist skickade majoren ett ridande bud till Falk och bedja honom upphöra med sina förehavande, vilket skedde och majoren fick ro, men varje slag hade träffat honom hårt.

4767

Lantvärnssoldat God.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

19

Lantvärnssoldat God. (Å ett torp på Askenäs.  
(Han dog i början på 1800-talet.)

Det berättas, att denne deltagit i krigen.  
Han skulle ha varit i sju kungariken. Han och en kamrat skulle  
hava rymt från danskarna. De skulle hava tagit vägen över en  
av bälten. Det var nämligen på vintern. Han skulle hava berättat  
att de måste gå långt ifrån varandra. Isen var tunn och de voro  
i fara för att isen skulle brista vilket ögonblick som helst.  
I det dagliga livet var han torpare samt säker snickare. Det  
berättas, att han gjorde en lönnläda, som han sände till  
kungen, troligtvis Carl XIV Johan, vilket han fick femtio  
kr. för.

4767

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

20

En saga om bonden och djävulen.

En bonde och den Onde skulle bruka ett stycke jord tillsammans. Första året skulle de så havre. Då sade bonden till den Onde. "I år får du taga roten, så tager jag toppen, när säden blir mogen. Ja det gick den Onde in på. Året därefter skulle de sätta potatis! I år vill jag ha toppen" sade den Onde. Ja, det gick bonden in på. Så att den Onde blev gruvligt lurad.



Om en gubbe, som skaffade tillbaka stulet, botade djur m.m.

21

(Anders Hansson i Fuhult, Hallaryd.)

Om honom berättas följande. I ett hus bodde flera familjer, vilka hade gemensamma källare. Dessa blevo av med smör en gång, och som det brukar bliva, så ville ingen erkänna det utan beskylde varandra. En dag sade en av männen till sin hustru. "Jag skall taga till Hansson idag. Han kanske kan säga vilken, som är den skyldige." Men, sade han, "jag har inte mer än 25öre i smått. Han brukar inte taga mer än 25 öre", yttrade hustrun. När mannen kom till Hansson och utträttat sitt ärende, sade han: "Ni skall få höra henne skratta". Ja, mycket riktigt, han fick höra ett skratt, men han kunde inte riktigt höra vem det var, utan bad att få höra henne om igen, vilket skedde och då hörde han sin hustru skratta. När han skulle betala, tog han fram en sedel, men då svarade han: "Er hustru sade ju, att jag brukar ju inte taga mer än 25 öre. Mannen blev naturligtvis mycket förlägen. Hustrun var också den skyldige. - Samma man kunde också bota sjukdomar, varför han var hatad av läkarna. En kväll körde därför lands-

fiskalen och en annan person dit för att tagarreda på hur det förhöll sig. När de kommo till Hanssons havreåker, körde de ut där och där fick de köra runt halva natten "eller till Hansson ville att de skulle köra" men då voro de belättna och nöjda med att köra hem. Sedan fick han vara ifred. - Min morfar besökte honom en gång, för att ett djur blivit sjukt. Han berättade, att han hade inte mer än tio öre på sig i växel. När han skulle betala, så frågade min morfar, vad han var skyldig. "Tio öre", sade Hansson och skrattade. Djuret blev också bra, men vad det var han ordinerade, det fick jag aldrig reda på. En man hade drunknat i Lagan vid Traryd någonstans. De kunde ej hitta honom hur de än sökte. De trodde nämligen, att han råkat ut för en tattare, som mördat och bestulit honom, för han bar en summa pengar på sig. Till sist hänvände de sig till Hansson, som sade, att han drunknat, och att de snart skulle hitta honom, men var i än kunde han inte så noga säga. Vidare sade han att han hade penningar på sig, och att han hade en ostbit i munnen. En tid efter hittade de honom och mycket riktigt, han hade pengar på sig, dessutom hade han en ostbit i munnen. Manmen hade troligtvis suttit på åkanten och ätit samt på något sätt fallit i än. Hansson levde i slutet på adertonhundratalet.

Musse Hägglöpare och en illmarig skräddare, som  
lurade major Hammarberg på Askenäs.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

23

(Musse Hägglöpare i Bjärnhult samt skräddaren och major Hammarberg på Askenäs. Han kallades Panott.)

Masse hägg arbetade visst hos major Hammarberg på Ryfors. Majoren var visst broder till major Hammarberg på Askenäs. En gång var majoren och Hägg åkande till Skeen. När de skulle åka tillbaka, höll Musse vad med majoren, att han skulle springa hem och likväl vara före majoren hemma. Majoren gick med på vadet, men på det villkor, att Hägg beställde skjuts vid varje gästgivaregård. Ja, de startade, Hägg kom före i början. Han beställde skjuts, så majoren behövde inte vänta, utan det var bara till att byta skjuts när hästarna blevo trötta. När majoren kom till Ryfors, stod Hägg på trappan och sade "goddag major!"

Major Hammarberg på Askenäs hade en skräddare, som sydde åt honom. Hans namn var Panott. Det var någon, som sagt åt majoren, att han stal tyg, när han sydde åt folk. En gång skulle han sy en överrock åt majoren. Denne sade, "Jag skall vara med när du klipper till den för de säger, att du stjal

4767

din rackare." När Panott var färdig tog majoren packen och gick. En tid efter träffade majoren Panott, varvid denne yttrade. "Jag ger mig sjutton, att du har likadant tyg till rock som jag. "Ja, herr major, det är tagit av samma packe. Skräddaren hade lagt tyget dubbelt, så att det blev till två rockar. Det hade inte majoren tänkt på.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

24

"Tvistalasse" - ett gammalt original.

(Lars Olsson. Lars var ett gammalt bygdeoriginal, allmänt kallad Tvistalasse.)

Denne man levde i slutet på aderton-hundratalet. Han dog på slutet av 1800-talet. Det berättas, att han bland annat drog ut tänder på folk, och det förvånar mig, att någon lät honom komma i munnen. En person frågade honom, om han kunde draga ut tänder. "Kan", sade Lasse, "jag har dragit ut en hel skäppa på en viss person." - Han fiskade mycket. Någon frågade honom om han hade sett stora gäddor. "Har!" sade Lasse, "jag såg ett på Fåglanäsa ängar, som var 13 alnar långt" (Ett gäddeben.) Han sjöng ofta psalmer, helst om morgonen, när han var uppstigen. - En gång logera han hos ett par äldre personer. Mannen var blind. Om morgonen sjöng Lasse som vanligt en psalm. Då sade hustrun: "Jag förstår inte Lars, att du kan så många psalmer, Lars." "Kan", sade Lasse, "jag kan flera tusen". "Ja, men Lars", sade mannen, "det finns ju inte mer än femhundra i psalmboken. Sticker du ord din tusan dj-, det är väl därför vår Herre har straffat dig, så att du ligger där blind.

En gång skulle han vittja majorens ryssjor. När han kom till en ryssja, såg han ett stort föremål i den på tre alnars längd, som han trodde var en gädda. Han rodde därför tillbaka och gick upp till major Hammarberg, som bodde på Askenäs, och yttrade : "Du måste taga bössan och följa med, för där är en gädda så förskräckligt stor i "homman." Ja majoren följde med. När de kom till ryssjan, såg majoren, att det var en "massavedsklamp", som kommit i ryssjan. Men Lasse sade, "skjut den", lade han på och svor. Du ser väl hur stor den är. Men majoren fick sig endast ett gott skratt.

En tid var han som hjälp hos Baron Vaktmäster (Wachtmeister) på Askenäs. Han hade yttrat till honom, att han var säker skytt. Därför tänkte Baron, att han skulle pröva honom. När han därför skulle ut och jag änder, gav han honom en bössa och sade, att han skulle följa med ut på jakt. De gingo till ån, som rinner från Hängasjön och till Römningen. Här fanns en gräsö i ån, som brukade finnas gott om änder. När de kommo till ön sade Baron till Lars, att han skulle vada ut till ön. Då Lars kom ut till ön började änderna att flyga upp runt omkring honom. Han fattade då tag vid mynningen och började slå vilt omkring sig. "Skjut, Lars", sade Baron. "Vem i tusan vågar skjuta", sade Lars. Baron blev rädd för mannen kunde skjutit sig. Bössan var nämligen laddad.

4767

Petter Nämndeman, som tände sin pipa med endalrar.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

27

(Petter Nämndeman. Denne levde på början av 1800-talet.  
Ekenäs Lillegård, Göteryd.)

Det berättas, att denne var en rik man.  
Han tände sin pipa med endalrar.(papperspengar.) Men till sist  
blev han så fattig , att han måste lita socknen till. Ekenäs  
Lillegård har varit min morfars gård.

En berättelse om renhornet och "Skyttamassen".LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

28

Nedanstående berättelse är om renhornet som händer över stalldörren i Askenäs ladugård. Gården ägdes då av överste Hammarberg. Det var troligtvis i slutet på 1700-talet. På gården bodde en man, som kallades "skyttamassen" (masse en förkortning på Magnus, som visst förekom mycket på den tiden.) Han skulle kunna konsten att framkalla djur. Han blef här för tillfrågad av Översten om han kunde. "Ja", svarade Masse. Men det skulle visst dröja ett dygn, men då skulle de ställa sig på pass i "bokhultet". Ja, mycket riktigt på den utsatta tiden gick Översten med några underordnade ut på pass. När de väntat en stund och inga villebråd kom, frågade Översten Masse varför. Han har långt att springa yttrade Masse. Han kommer långt härifrån. Om en stund kom renen springande men Översten vågade inte skjuta utan en av fänrikarna fick skjuta ner den.